

Раённая алімпіяда па беларускай мове.

7 клас, 2009 год

Заданне 1. Запісаць назву.

1. Найменшай граматычнай моўнай адзінкі, якая выражае пэўнае значэнне _____.

2. Марфемы - агульныя часткі роднасных слоў _____.

3. Часткі слова, якое выражае яго індывідуальнае лексічнае значэнне _____.

4. Марфемы, якая звычайна знаходзіцца ў слове пасля канчатка ці формаўтваральнага суфікса _____.

5. Марфемы, якая ніколі не сустракаецца ў нязменных формах _____.

6. Злучальнага элемента, які звычайна размешчаны паміж каранямі ў складаных словах _____.

Заданне 2. Указаць колькасць гукаў у прапанаваных сказах:

Сказ	Гук	Колькасць
1) Каласок да каласка - і зараз жа снапоў сцірта.	[с]	
2) Горш, калі баішся : і ліха ж не мінеш, і надрыжышся.	[ш]	
3) Без галавы, што без рук.	[а]	
4) Не адцягнеш, як ката ад мышы.	[т]	
5) Людзі і сякерай голяцца, а мы і брытвай не ўмеем.	[і]	
6) Калі дзед - ёсць б і абед, няма дзеда - няма і абед.	[д]	
7) Не скачы на высокія горы, бо на нізкія сядзеш.	[с]	

Заданне 3. Падкрэсліць словы, якія ўтвораны складана-суфіксальным спосабам.

Металарэжучы, двухрадкоўе, філфак, малаверагодны, чатырохпавярховы, абібок, школа-інтэрнат, фотаапарат, пяцітонны, жалезабетонны, трохмільённы, своеасабліvasць, бульбакапалка.

Заданне 4. Падабраць прыметнікі да назоўнікаў. Утварыць словазлучэнні.

_____ падпіс, _____ журы,
_____ шымпанзэ, _____ гусь, _____ боль,
_____ Нарач, _____ філе, _____ канфеці,
_____ тарнада, _____ салямі, _____
герань, _____ Антарыо.

Заданне 5. Запісаць усе магчымыя спалучэнні слоў першага і другога слупкоў.

Два	студэнты
дзве	хворы
двое	бусляня
абодва	мы
абедзве	рукавіца
	суткі

Заданне 6. Падкрэсліць няправільна сканструяваныя словазлучэнні, выправіць іх.

Камяністая дарога, квактанне жаб, дажджлівы плашч, цікаўны твор, драпежныя птушкі, дыялектычны атлас, несучасныя словы, яблычны сад, прыгодніцкі раман, пясочны бераг, ягадная паляна, дзейны сродак, балотная мясцовасць.

Заданне 7. Вызначыць сінтаксічную ролю неазначальнай формы дзеяслова ў сказах.

1. Няхай паслужыць мне здароўе, як пілігрыму кій дарожны.
2. Камандзір перадаў загад спыніцца.
3. Трымаць сябе ў руках заўсёды нялёгка.
4. Брат летам паедзе паступаць у палітэхнічную акадэмію.
5. Лясныя рэкі вучылі плаваць, а лес карміў нас, сушыў анучы.

Заданне 8.Запоўніць табліцу.

Бэжавы -	светла-карычневы
Пурпуровы -	густа -...
	ярка-чырвоны
ружовы -	... - чырвоны
	бліскуча-жоўты
карычневы -	...- жоўты
рыжы -	... - жоўты
	жоўта - чырвоны
хакі -	шаравата - ... -зеленаваты
электрык -	ярка - ... з адмысловым шэрым адценнем
кармазынавы -	...

Заданне 9.Успомніць беларускія словы і словазлучэнні, эквівалентныя наступным запазычанням.Запісаць.

Адэкватны - _____, індывідуальны - _____,
 _____, маніторынг - _____,
 індывідуальны - _____, экспансія - _____,
 _____, кампетэнцыя - _____,
 электарат - _____, элегантны - _____

Ключы

Алімпіядныя заданні

7 клас

Заданне 1. Запісаць назву.

Адказы: 1. Марфема 2. Корань 3. Аснова 4. Постфікс 5. Канчатак
6. Інтэрфікс (злучальная галосная)

Заданне 2. Указаць колькасць гукаў у прапанаваных сказах:

Адказы:

Сказ	Гук	Колькасць
1) Каласок да каласка - і зараз жа снапоў сцірта.	[с]	3
2) Горш, калі баішся : і ліха ж не мінеш, і надрыжышся.	[ш]	3
3) Без галавы, што без рук.	[а]	3
4) Не адцягнеш, як ката ад мышы.	[т]	1
5) Людзі і сякерай голяцца, а мы і брытвай не ўмеем.	[j]	5
6) Калі дзед - ёсць б і абед, няма дзеда - няма і абед.	[д]	2
7) Не скачы на высокія горы, бо на нізкія сядзеш.	[с]	3

Заданне 3. Падкрэсліць словы, якія ўтвораны складана-суфіксальным спосабам.

Адказы: Металарэжучы, двухрадкоўе, чатырохпавярховы, пяцітонны, бульбакапалка, трохмільённы.

Заданне 4. Падабраць прыметнікі да назоўнікаў. Утварыць словазлучэнні.

Адказы. Прыгожы подпіс, міжнароднае журы, вялікі шымпанзэ, шэрая гусь, пякучы боль, глыбокая Нарач, рыбнае філе, рознакаляровае канфеті, моцны тарнада, свежая салямі, пахучая герань, шырокае Антарыо.

Заданне 5. Запісаць усе магчымыя спалучэнні слоў першага і другога слупкоў.

Адказы: Два (студэнты, хворыя, бусляняты). Дзве (рукавіцы). Двое (студэнтаў, хворых, буслянят, мы, сутак). Абодва (студэнты, хворыя, бусляняты, мы). Абедзве (мы, рукавіцы).

Заданне 6. Падкрэсліць няправільна сканструяваныя словазлучэнні, выправіць іх.

Адказы. Квактанне жаб - кваканне жаб, дажджлівы плашч - дажджавы плашч, цікаўны твор – цікавы твор, дыялектычны атлас- дыялектны атлас, яблычны сад - яблыневы сад, пясочны бераг - пясчаны бераг, дзейны сродак - дзейсны сродак, балотная мясцовасць – балоцістая мясцовасць.

Заданне 7.Вызначыць сінтаксічную ролю неазначальнай формы дзеяслова ў сказах.

Адказы 1Выказнік. 2Азначэнне. 3Дзейнік. 4.Акалічнасць. 5Дапаўненне.

Заданне 8.Запоўніць табліцу.

Адказы:

Бэжавы	Светла-карычневы
пурпуровы	густа-чырвоны
румяны	ярка-чырвоны
ружовы	светла-чырвоны
залаты	бліскуча-жоўты
карычневы	буравата-жоўты
рыжы	чырвона-жоўты
аранжавы	жоўта- чырвоны
хакі	шаравата- карычнева-зеленаваты
электрык	ярка- сіні з адмысловым шэрым адценнем
кармазынавы	малінавы

Заданне 9.Успомніць беларускія словы і словазлучэнні, эквівалентныя наступным запазычанням.Запісаць.

Адказы:

- 1.**Адэкватны** - раўназначны , тоесны.
- 2.**Індыферэнтны** - 1)абыхавы, раўнадушны;2)які не дзейнічае, не рэагуе на знешнія ўмовы (індыферэнтнае рэчыва).
- 3.**Маніторынг** - 1)сістэматычнае назіранне і кантроль за станам зямельнага фонду для своєчасовага выяўлення змен, папярэджання і ліквідацыі негатыўных працэсаў і тэндэнцый; 2)збор інфармацыі, звестак у сродках масавай камунікацыі, радыёперахват.
- 4.**Індыкатыў** - абвесны лад (дзеяслова).
- 5.**Экспансія** - пашырэнне, распаўсюджанне.
- 6.**Кампетэнцыя** - 1)дасведчанасць, вопытнасць у якой небудзь галіне;2)кола паўнамоцтваў, правоў якой-небудзь установы, асобы (к.суда).
- 7.**Электарат** - кола выбаршчыкаў, што галасуе за якую-небудзь палітычную партыю на парламенцкіх, прэзідэнцкіх, муніцыпальных выбарах.
- 8.**Элегантны** - зграбны, прыгожы, з густам.

